

Mitja Pilke

LIKKUVIA ESIKUVIA

Roolimallin merkitys tanssiharrastuksessa

LIKKUVIA ESIKUVIA

Roolimallin merkitys tanssiharrastuksessa

Mitja Pilke
Opinnäytetyö
Kevät 2016
Tanssinopettaja AMK
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu

Tanssinopettajan koulutusohjelma, kansantanssin suuntautumisvaihtoehto

Tekijä(t): Mitja Pilke

Opinnäytetyön nimi: Liikkuvia esikuvia – Roolimallin merkitys tanssiharrastuksessa

Työn ohjaaja: Niina Susan Vahtola ja Petri Hoppu

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Kevät 2016

Sivumäärä: 28 + 3

Opinnäytetyössäni tutkin esikuvia ja niiden vaikutuksia nuoren harrastamiseen. Erityisesti keskityn tanssiharrastukseen yhtenä harrastamisen muotona.

Tutkimukseni sisältää tietoa esikuvista, niiden ominaisuuksista ja muista esikuvallisuuden vaikuttavista tekijöistä. Käsittelen myös hiljaista tietoa, kognitiivista oppipoikamallia sekä ammattilaisuuden käsitettä ja kuvailen hypoteesin kehittämästäni hiljaisesta vaikuttajasta.

Tutkimuskysymykseni kautta etsin vastausta esikuvien toiminnasta nuorten tanssiharrastuksen jatkumiselle, ja tämän vuoksi tutkin myös sisäisen ja ulkoisen motivaation käsitettä osana teoreettista viitekehystä.

Valmistin kyselyn, johon valitsin vastaajiksi tanssijoita kolmesta kansantanssiryhmästä ja he olivat 12–22-vuotiaita. Kyselyn kysymykset liittyvät esikuviiin ja niiden ominaisuuksiin sekä antavat tietoa esikuvien merkityksestä tanssiharrastajille. Tuloksissa ilmeni esikuvan mahdollisuus vaikuttaa nuoren sisäiseen motivaatioon omalla toiminnallaan. Esikuvan käsite ei ole nuorille helppo selittää, mutta tunnistettu esikuva on nuorelle tärkeä ja pysyvä malli.

Päätelmissä esikuvan merkitys nuorelle todetaan ja kerrotaan, kuinka tutkimuksen alkupuolella esittelemät esikuvallisuuden vaikuttavat tekijät kohtaavat toisensa nuorten omien mielipiteiden kanssa. Esikuva voi vaikuttaa nuoren tanssiharrastuksen jatkumiseen sisäisen motivaationsa avulla, ja ammattilais(es)ikuva voi viedä tätä pidemmälle kognitiivisen oppipoikamallin oppimisvaiheita hyödyntämällä.

Lopussa pohdin vielä suhdettani tutkittaviin sekä heidän edustamaansa yhteisöön ja käsittelen tutkimukseni luotettavuutta sekä mahdollisia lisätutkimusaiheita. Esimerkiksi hiljaisen vaikuttajan roolia voisi jatkotutkimuksissa tutkia syvemmin.

Asiasanat: Esikuva, roolimalli, kansantanssi, hiljainen tieto, kognitiivinen oppipoikamalli, motivaatio

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Dance Teacher Education, Option of Folk Dance

Author(s): Mitja Pilke

Title of Bachelor's thesis: Models on the move – Role models in dance hobby

Supervisor(s): Niina Susan Vahtola and Petri Hoppu

Term and year of completion: Spring 2016

Number of pages: 28+3

In my thesis I investigated how role models affect to the youth in their hobbies. I focused on dancing as a hobby.

The research contains information on role models, their qualities and other things that have an effect on being a role model. I also talk about the concepts of tacit knowledge, cognitive apprenticeship and professionalism. I present a hypothesis of the term quiet leader that I have come up with. I also study intrinsic and extrinsic motivation as a part of my thesis.

I prepared an inquiry about role models and had the youth from three dance groups answer it. The results showed that the role model can affect to the intrinsic motivation of the youth. The concept of a role model is not clear to the youth but an acknowledged role model is important and enduring.

In the conclusions part of my thesis I confirm the meaningfulness of a role model to a youth and show connections between the results and the theoretical framework. A role model can affect whether a youth continues with the dance hobby with intrinsic motivation and a professional role model can take this further by using the cognitive apprenticeship's steps of learning.

I end the thesis by reflecting my relation to the examinees and the community they present. I also talk about the reliability of my thesis and the possibilities for follow up researches.

Keywords: Role model, folk dance, cognitive apprenticeship, tacit knowledge, motivation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	NUORTEN ESIKUVAT	8
2.1	Esikuvien ominaisuudet, arvotietoisuus ja aitous	9
2.2	Hiljainen tieto, asiantuntijuus, hiljainen vaikuttaja, kognitiivinen oppipoikamalli.....	10
2.3	Ulkoinen ja sisäinen motivaatio	15
3	TULOKSET.....	18
3.1	Tutkimusmenetelmä ja tutkimukseen osallistuvat.....	18
3.2	Esikuvan vaikutus nuorten tanssiharrastuksen jatkumiseen.....	19
3.3	Esikuvan ominaisuudet.....	20
3.4	Esikuvien elinkaari.....	22
4	YHTEENVETO	24
4.1	Päätelmät.....	24
4.2	Pohdinta	26
	LÄHTEET.....	27
	LIITTEET	29

1 JOHDANTO

Tutkin opinnäytetyössäni esikuvien vaikutusta nuorten tanssiharrastukseen ja varsinkin sen jatkumiseen. Olen ollut Freddie Mercury -fani ihan pienestä pojasta lähtien. Vaikutuinkin hänen laulu- ja esiintymistaidoistaan yhä uudestaan live-taltiointeja seurattessani enkä aluksi kyseenalaistanut hänen valintojaan. Satuinkin kuitenkin myöhemmin lukemaan Queen-yhtyeen elämäkerran, jossa avattiin mitä erilaisempia rosoisia elämänvaiheita Mercuryyn menneisyydestä ja valinnoista. Aluksi en voinut tai halunnut uskoa, että vuosia idolisoimani henkilö oli toiminut moraalisesti hyvin arveluttavilla tavoilla. Omat arvotuntemukseni olivat osittain ristiriidassa tuon minulle nyt täysin tuntemattoman henkilön kanssa, mutta muutaman päivän ajateltuani asiaa totesin Freddie Mercuryinkin olevan vain ihminen. Tämä idolin muuttuminen esikuvalliseen asemaan oli minulle merkittävä muutos, ja koen sen olevan mahdollista vain siksi, että aikuisempana minulla oli arvoihin liittyvä päänsisäinen vuoropuhelu ja kriittinen vertailu.

Esikuvat ovat muuttuvalla maaperällä ja niiden vaikutus voi olla hyvinkin ratkaiseva esimerkiksi nuoren valintatilanteissa. Kun harrastuksessa tulee se tärkeä vaihe, jossa päätetään jatkamisesta, kuinka esikuvat vaikuttavat muiden päätökseen vaikuttavien asioiden kanssa.

Käsittelen opinnäytetyössäni sisäistä ja ulkoista motivaatiota liittyen esikuviin. Onkin kiinnostavaa analysoida, onko esikuva ulkoisen vai sisäisen motivaation lähde tai molempia. Minua kiinnostaa myös, mitä pedagoginen viitekehys (kognitiivinen oppipoikamalli) antaa tälle tutkimukselle, sillä hiljaisen tiedon määrä on tanssissa valtava. Tähän liittyen tarkastelen hiljaisen vaikuttajan roolia suhteessa nuoren omaan (tunnustettuun) esikuvaan.

Opinnäytetyössäni tutkimushypoteesina on, että tanssivalle nuorelle löytyy esikuvasta jokin muu merkitys kuin ulkoinen roolimalli. Tutkimuskysymykseni on: Miten esikuvat vaikuttavat nuoren tanssiharrastuksen jatkumiseen?

Tutkiessani kirjallisuutta esikuvista ja roolimalleista löysin Joni Ylivainion kirjoittaman kasvatustieteiden pro gradu -tutkielman (Elät niin kuin opetat? Opettaja eettisenä esikuvana ja moraalisena auktoriteettina arvojen murroksessa, 2004), joka ratkaisi samalla kaksi asiaa: Aihepiiriä ei ole 1900-luvun alkupuolen jälkeen kattavasti käsitelty kirjallisuudessa, mutta Ylivainio on kerännyt yhteen

esikuviin liittyvät julkaisut sekä tutkimukset. Tämän vuoksi käytän Ylivainion tekstiä oman tutkimukseni päälähteenä puhuessani esikuvista.

2 NUORTEN ESIKUVAT

Esikuvia on ollut jokaisella joskus, ja ne ovat yksi välttämätön linkki yksilön arvotietoisuuden kehittämisessä. Esikuva voi vaikuttaa henkilön omanarvontunteeseen joko myönteisesti tai kielteisesti. Lapsille ja nuorille on tärkeä kokea elämänsä alkuvaiheessa esikuvien vaikutusta, joita vanhempien lisäksi ovat muun muassa kasvattajat päiväkodeissa, kouluissa ja harrastuksissa. (Ylivainio 2004, 66.)

Vanhempien ja kasvattajien rooli esikuvina heidän tarjotessaan lapselleen hyvää elämää rakentuu heidän omalle käsitykselleen hyvästä elämästä. Saadakseen nuoren todellisesti vakuuttuneeksi arvojen tärkeydestä ja tätä myöten nuoren hallitsemaan elämänsä on tähdellistä ensinnäkin opettaa moraalista päättelyä ja myös kriittisesti pohtimaan mistä onnellinen ihmiselämä koostuu. Nämä molemmat voivat yhdessä hyvinkin vaikuttaa nuoren arvokäyttämiseen, mutta meillä jokaisella on sisällämme vielä moraalinen asenne, johon ei pysty suoraan vaikuttamaan. Moraalinen asenteemme ohjaa meitä kohti sitä mitä sisimmässämme rakastamme. (Puolimatka 2010, 117–124.)

Joni Ylivainio avaa tutkielmassaan käsitteitä muun muassa vähäisemmistä vaikuttamisen tavoista, joihin kuuluvat: *esimerkki*, *jäljittelysuhde* ja *johtaja*. Nämä eroavat eettisestä esikuvasta siten, että niissä vaikuttajalla voi olla moraalijattelussaan aukkoja tai hänen eettinen lähestymistapansa voi olla olematon, vaikka vaikutussuhde itsessään pysyy ennallaan. Vaikuttajan moraalisuuteen tai eettisyyteen ei myöskään oleteta mitään muutosta, koska vaikuttaminen ei perustu niihin. (Ylivainio 2004, 48–49.)

Päästessään lähemmäksi esikuvallisuutta Ylivainio kuvaa *roolimallin* käsitettä hieman erilaiseksi kuin esikuvaa. Ylivainion mukaan roolimallius voi sisältyä esikuvallisuuteen, mutta itsessään se liitetään usein ulkoisiin odotuksiin tai johonkin rooliin yhdistettyjen malliominaisuuksien jäljittelemiseen tai esittämiseen. Samassa kategoriassa on myös Ylivainion mainitsema *mallikansalainen* ja *ihanneopettaja*. Nämä molemmat pohjautuvat yleisiin arvoihin ja normeihin yhteiskunnassa sekä ihanneopettajan tapauksessa myös ammatin sisältämiin ihanteisiin ja käytäntöihin. Täten nämä käsitteet eivät vastaa esikuvallisuutta, koska niissä on mahdollisuus olla jonkin suuremman aatteen takana, oli se sitten kuinka epäeettinen tahansa. (Ylivainio 2004, 49–50.)

Ylivainion mukaan *moraalinen auktoriteetti* vastaa eniten eettistä esikuvallisuutta. Esimerkiksi opettajan moraalinen auktoriteettiasema säilyy niin pitkään kuin hän pystyy pysymään aitona ja uskottavana. Tietenkin on mahdollista periä jokin yleisesti kyseenalaistamaton virka, esimerkiksi pappi tai kansakoulun opettaja, ja esiintyä jonkin aikaa moraalisena auktoriteettina. Toisaalta jossakin vaiheessa totuus paljastuu, sillä mitä pitkäkestoisemmin ja lähempänä ihmistä moraalinen auktoriteetti vaikuttaa, sitä enemmän aitouden vaatimus korostuu. (Ylivainio 2004, 50.)

Esikuvaa ei välttämättä tiedosta tai tunnusta suoraan, vaikka sen vaikutuspiirissä olisikin vahvasti. Esikuvan tiedostaminen itse tapahtuu usein siinä vaiheessa, kun se on jo vaikuttanut suuresti omaan toimintaan ja arvoihin. On myös mahdollista, koska esikuva vaikuttaa myös esimerkkinä ja mallina, että oppija alkaa imitoimaan jotakin esikuvan ulkoista toimintaa ja tämän huomattua joko omasta tai muiden toimesta esikuva tulee tiedostetuksi. Omakohtainen kokemukseni tällaisesta tilanteesta tapahtui, kun olin alakouluikäisenä tanssiharrastuksessa. Vaadin silloin saada itselleni pitkiin hiuksiini nahkaisen hiusspannan tanssiesityksien ajaksi (en tykännyt pitää poninhäntää). Tajusin itsekin vasta minulle huomautettaessa, että vanhemman tanssiryhmän pojalla oli juuri samanlainen panta hiuksissaan, sillä hänkään ei halunnut pitää poninhäntää. Muistan tunteneeni silloin itseni typeräksi, kun en aluksi itse huomannut tätä yhteyttä.

2.1 Esikuvien ominaisuudet, arvotietoisuus ja aitous

Esikuvan asemaan on vaikea yrittää ulkoisesti päästä, koska aito eettinen esikuva on yhteydessä ihmiseen sisäänrakennettuun moraaliseen asenteeseen. Esikuvan ominaisuudet rakentuvat siis henkilön perusarvoista sekä esimerkiksi harrastuksen myötä saaduista arvoista kytkeytyen vahvasti kiinni henkilön persoonaan. Lapsen arvotietoisuuden kehitystä pohtiessa onkin muistettava, että abstraktit ulkoapäin tulevat periaatteelliset arvot eivät puhuttele lasta niin hyvin kuin sellaiset, jotka välittyvät persoonan kautta (Puolimatka 2010, 123–125). Tämän vuoksi valmiin esikuvan imitoiminen olisi hankalaa ja myös tarpeetonta. Myös Ahlman (1953, 118) toteaa suurien esikuvien, kuten Jeesuksen, Goethen ja Napoleonin, olevan aina suuria persoonallisuuksia.

Ylivainion mukaan esikuvan aitouteen vaikuttavat korkea moraali, moraalinen tiedostavuus ja sisäinen rehellisyys, mitkä hän lukee esikuvan perusominaisuuksiin. Kuitenkaan itse aitoutta Ylivainio ei laskisi näihin esikuvan perusominaisuuksiin, koska henkilön on oman identiteettinsä eheyden kannalta järkevämpi ajatella olevansa riittävän aito sellaisenaan kuin on. Aitoutta, kuten sisäistä

rehellisyttä, on hankala määrittää absoluuttisesti ja ne ovatkin tulkinnanvaraisia ja suhteellisia. Yksilö voi koettaa saavuttaa näitä päämääriä, mutta ei ikinä omaksua niitä täydellisesti. Tällöin puhutaan *korkeista ihanteista*, joita Ylivainio kuvaa seuraavasti: ”Tärkeintä ei ole sen absoluuttinen saavuttaminen, joka on joka tapauksessa mahdotonta - - vaan pyrkimys sitä kohti.” (Ylivainio 2004, 55–56.)

2.2 Hiljainen tieto, asiantuntijuus, hiljainen vaikuttaja, kognitiivinen oppipoikamalli

Hiljainen tieto on yksilön omaan kokemukseen perustuvaa tietoa, jota on vaikea selittää sanallisesti ja jonka siirtäminen muille on tämänkin vuoksi pitkä ja vaikea prosessi. Hiljaisen tiedon ilmenemis-
muotoina ovat toiminta, sitoutuminen ja osallistuminen jossain tilanteessa. Se sisältää myös sekä motorisen että käsitteellisen tiedon kohteena olevasta asiasta. (Mykrä 2013, 18.) Taidetta voisi pitää yhtenä hiljaisen tiedon ”kielenä” (Juha Hakulinen 2010, 31).

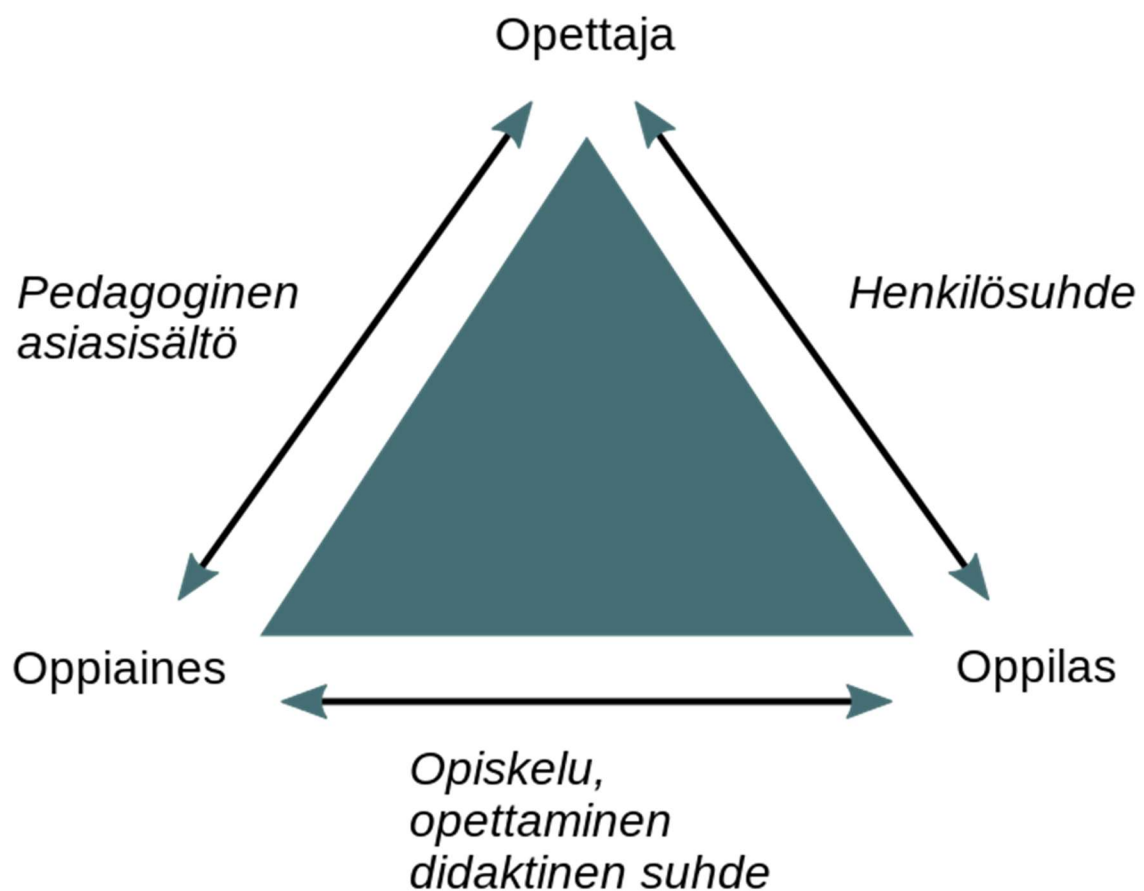
Hiljainen tieto Michael Polanyin mukaan lähtee olettamuksesta: Voimme tietää enemmän kuin mitä voimme ääneen kertoa. On olemassa tietämisen taso, joka ulottuu syvemmälle kuin kirjoitettu tieto tai fokusoitu tieto, joksi sitä myös kutsutaan (Polanyi 1966, 4). Hannele Koivunen tutkii kirjassaan Polanyin luomaa hiljaisen tiedon käsitettä ja hänelle siihen sisältyy kaikki geneettinen, ruumiillinen, intuitiivinen, myyttinen, arkkityyppinen ja kokemusperäinen tieto, jota ihmisellä on ja jota ei voida ilmaista verbaalein käsittein. Hiljainen tieto auttaa suodattamaan turhaa tietoa sekä auttaa käsittelemään ja kehittämään fokusoitua tietoa. Koivunen tarkentaa myös, että yksilön persoonalliset kyvyt vaikuttavat siihen, kuinka tehokkaasti näitä kahta tiedon lajia pystyy integroimaan. (Koivunen 2000, 78–83.)

Ylivainio (2004, 67) pohtii esikuvallisen opettajan vaikutusta koko persoonalla ja päätyy lopputulokseen, että lapsi ei vain kuuntele aikuisen sanoja tai näe tekoja, vaan kokee opettajan ihmisenä kokonaisvaltaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että tietoisesti tai tiedostamattaan lapsi lukee aikuisen persoonaa ja tämän antamia vihteitä monipuolisesti. Voisi siis olettaa lapsen omaksuvan aikuisen hiljaista tietoa, josta Polanyi (1966) puhuu kirjassaan.

Asiantuntijuudesta puhuessaan Seppo Helakorpi (1997, 71) mainitsee asiantuntijaksi kehittymisen koulutuksen jälkeen olevan prosessi, jossa yksilö oppiessaan ammattiyhteisön sitoutuneet tavat ja säännöt siirtyy tiedossa syvemmälle ja pääsee yhteisössä keskemälle omaksuessaan kulttuurin

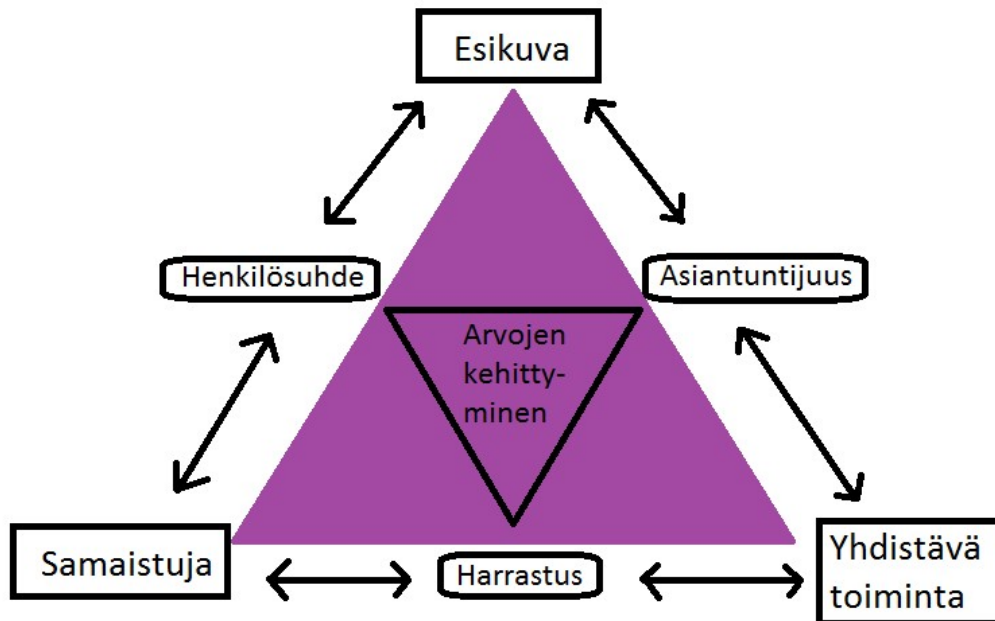
tietoa. Tätä tiedon syventymistä voisi pitää Polanyin hiljaisen tiedon siirtymisenä. Koivusen (2000, 84) mukaan jäljittely, samaistuminen ja tekeminen on yksilön keinoja päästä osaksi yhteisöllistä hiljaista tietoa. Helakorpi (1997, 73) kertoo asiantuntijuuden kehitymisessä olevan tärkeää se, että kirjoista opittu tieto muuntuu asiantuntijan äänettömäksi tiedoksi ja taidoksi.

Asiantuntijan osaaminen ilmenee joko fyysisinä tai henkisinä suorituksina (Helakorpi 1997, 71). Tilanteen analysointikyky sekä ratkaisun löytäminen kuuluu olennaisena osana asiantuntijan työskentelyyn kuten myös innovatiivisuus ja henkilökohtaiset ominaisuudet (Helakorpi 1999, 16).

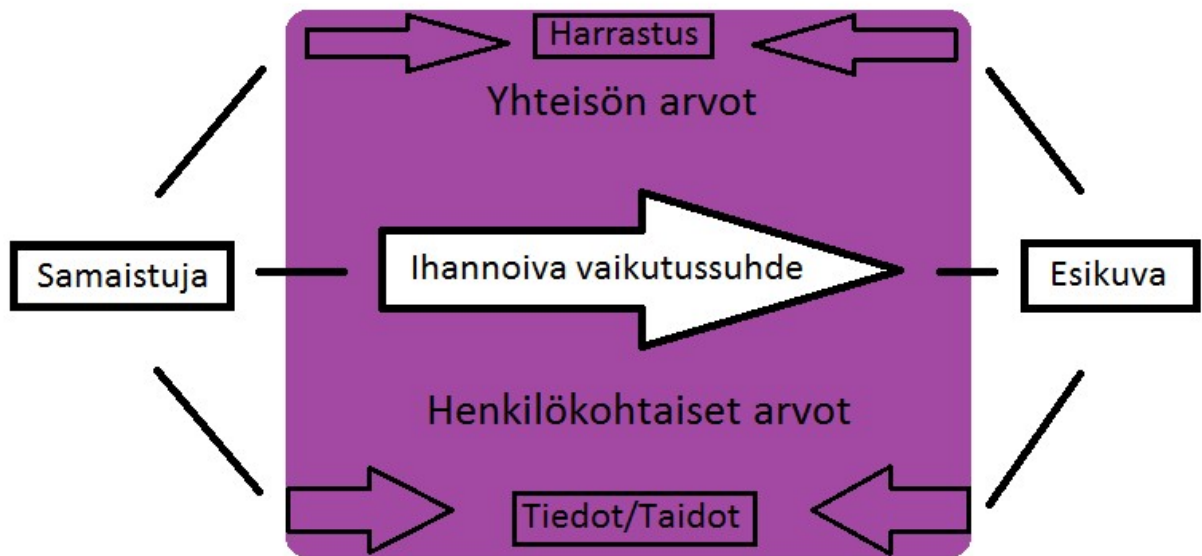
KUVIO 1. Didaktinen kolmio (Hellström 2008, 39)

Herbartin nimeen liitetty didaktinen kolmio (kuvio 1) kuvaa hyvin hiljaisen tiedon toiminnallista (opiskelu, opettaminen, didaktinen suhde), situationaalista (pedagoginen asiasisältö) ja sosiaalista (henkilösuhde) luonnetta. Didaktista kolmiota on käytetty monissa tutkimuksissa, ja sitä on muunneltu kuvastamaan paremmin ja yksityiskohtaisemmin kolmion kärkien välisiä suhteita.

KUVIO 2. Asiantuntijaesikuvan merkitys harrastuksessa

Rakensin oman kolmioni (kuvio 2) didaktisen kolmion pohjalta, koska halusin yhdistää esikuvan ja harrastuksen samaan kuvioon. Esikuva on kolmion kärjessä ja se viittaa keneen tahansa harrastuksessa olevaan esikuvaan, jolla on asiantuntijuutta kyseisestä toiminnasta. Samaistuja viittaa harrastuksessa olevaan henkilöön, jolla on esikuvallinen vaikutussuhde johonkin henkilöön. Yhdistävä toiminta on sellaista toimintaa, jota esikuva kehittää asiantuntijuuden kautta ja samaistuja harrastuksen kautta. Tällainen toiminta, jossa tietoa ja taitoa jaetaan, kehittää niin samaistujan ja esikuvan kuin yhdistävän toiminnan arvoja (Uusikylä & Atjonen 2000, 63). Esikuvan ja samaistujan välinen henkilösuhde on persoonaan kiinnittynyt, mutta tässä kuviossa se jää vielä selittämättömäksi. Toinen asia on, että tämä kuvio ei ota huomioon myöskään esikuvan mahdollisuutta olla niin ikään harrastaja. Siksi päädyin tekemään toisen kuvion, joka ottaisi huomioon nämä seikat.

KUVIO 3. Esikuvat ja sisäisen motivaation neliö (violetti alue)

Sisäisen motivaation neliö käsittää samaistujan ja esikuvan välisen ihannoivan vaikutussuhteen, joka näkyi kyselyni tuloksissa, kun kysyin esikuvan ominaisuuksia. Käsittelemäni tulokset ja yhteenveto -osiossa lisää. Harrastus ja tiedot sekä taidot on sijoitettu sisäisen motivaation neliön sisälle, koska tässä tapauksessa molemmat osapuolet kehittävät taitojaan niiden itsensä takia ja harrastus on lähtökohtaisesti sisäisen motivaation lähde, kuten Martela ja Jarenko (2014, 14–15) kertovat. Tämä kuvio 3 on ikään kuin optimitilanne, jossa samaistuja ja esikuva haluavat molemmat kehittyä muodostaen sisäisen motivaationsa avulla arvojen kehittämisen ilmapiiriin. Arvot kehittyvät siten, että samaistujan arvotietoisuus lisääntyy, kun hän saa abstrakteihin arvoihinsa esikuvasta konkreettisia vastikkeita kuten Puolimatka (2010, 125) kertoo. Esimerkiksi tanssijalla korostuvat vitaaliset arvot (elämä, terveys, tahto, kuntoisuus) ja esteettiset arvot (kauneus, ylevyys, suloisuus, taide) Erik Ahlmanin (1939) arvojen jaottelun mukaan.

Voiko esikuvia luokitella niiden laadun perusteella? Koska aito eettinen esikuva on aina persoonan sisäinen ominaisuus, sen laatu on aina yksilön valinnoista kiinni (Ylivainio 2004, 40). Hyväntahtoinen esikuva, joka haluaa aidosti oppijalle hyvää, käyttää asemaansa oikeudenmukaisesti, kun taas pahantahtoinen henkilö esikuvan asemassa voi saada paljon vahinkoa aikaan esimerkiksi käyttämällä hyväkseen oppijan häneen tuntemaa kiintymystä (Puolimatka 2010, 127).

Puolimatka (2010, 127) mainitsee, että jos esikuva ei ole tiedostettu, on vaikutussuhde vahvempi kasvattajan ja lapsen välillä. On luonnollista, että nuori alkaa jossain vaiheessa tiedostamaan omaa käyttäytymistään suhteessa esikuvaansa, mutta en kuitenkaan näe sitä välttämättömyytenä esimerkiksi harrastustoiminnassa.

Tutkimushypoteesinani oli, että nuoren elämässä on olemassa määrittelemätön vaikuttaja, jota voisi kutsua hiljaiseksi vaikuttajaksi. Kasvattaja ei jokaisen nuoren kanssa pääse tunnustetun esikuvan asemaan, vaikka hän olisi jo vaikuttanut jopa esikuvana asti. Kutsun tällaista henkilöä hiljaiseksi vaikuttajaksi, jota ei tunnusteta esikuvaksi, mutta jolla on vaikutusta nuoreen pitkällä aikavälillä. Omaan kokemukseen perustuvassa esimerkissä yksi minua lapsesta asti opettanut ohjaaja harrastuksessa joutui tällaiseen hiljaisen vaikuttajan rooliin, kun en halunnut tunnustaa opettajaa esikuvakseni. Silloin ajattelin ohjaajan esikuvan vastakohtaksi, joka ei voinut olla oikeasti täysin mahdollista hänen ollessa kuitenkin opettajani. Jälkeenpäin tunnistin ottaneeni vaikutteita opettajalta ja toimivani osittain samoin itsekin opettaessani.

Kognitiivinen oppipoikamalli on pedagoginen malli, jossa pääpaino on hiljaisen tiedon ja sen oppimisen toiminnallisessa, situationalisessa sekä sosiaalisessa luonteessa. Kognitiivisen oppipoikamallin tavoitteena on lisätä oppijalle käytännön ymmärrystä siitä, miten asiantuntijan kokemus näkyy tekemisessä ja mitä hiljaista tietoa koko opittava substanssi pitää sisällään. Kognitiivisen oppipoikamallin sisältämät oppimisen eri vaiheet ovat mallittaminen, valmentaminen, älykkään toiminnan tikapuiden rakentaminen (engl. scaffolding), artikuloiminen, reflektointi ja tutkiminen. (Tarja Mykrä 2013, 18–19.)

Tutkielmassaan Mykrä (2013, 19-20) avaa käyttämiään kognitiivisen oppipoikamallin oppimisvaiheita lyhyesti:

Mallintamisessa asiantuntija purkaa opittavan asian sellaisiin helposti ymmärrettäviin vaiheisiin ja osiin, jotta oppijan on mahdollista muodostaa omakohtainen käsitys toiminnan kokonaiskuvasta. Mallintamiseen kuuluu myös olennaisena osana asiantuntijan kuvaus toiminnasta ääneen esittäessään asiaa tai toimintoa oppijalle.

Valmentamisessa asiantuntija asettuu osittain ohjaajan ja pääosin tarkkailijan asemaan antaessaan oppijan kokeilla itse teorian siirtämistä käytäntöön. Palautteen antaminen sekä erinäiset vihjeet suorituksen aikana kuuluvat tähän vaiheeseen. Myös ohjaus, mallinnus ja tukeminen voivat alkuvaiheessa olla osa tätä vaihetta.

Ohjaaminen ja tukeminen tulevat mukaan siinä vaiheessa, kun oppija joutuu ongelmatilanteeseen tai ei muuten vain pysty etenemään suorituksessa. Tärkeää on muistaa vähentää ohjausta ja tukemista sitä mukaa kuin oppija alkaa hallitsemaan opittavaa asiaa.

Reflektointi ja tutkiminen -vaiheessa asiantuntija pyrkii kannustamaan eri menetelmien avulla (esimerkiksi vertailemalla oppijan toimintaa omaan toimintaansa) oppijan itsearviointia toimintansa suhteen. Tutkimisessa asiantuntija korostaa ongelmanratkaisukyvyyn hyödyllisyyttä rohkaisemalla oppijaa havaitsemaan sekä ratkaisemaan ongelmia itsenäisesti.

2.3 Ulkoinen ja sisäinen motivaatio

Ulkoisella motivaatiolla tarkoitetaan toimintaan kohdistuvaa henkilön ulkoista ohjausta, jossa pääpaino on palkitsemisella tai rankaisemisella. Jos henkilö toimii oikein, hän voi saada palkkiona esimerkiksi kehuja, palkintoja sekä arvostusta kanssaoilijoiden silmissä. Rangaistuksena taas voi toimia tunne kasvojen menetyksestä, ohjaajan paheksunta tai kielteinen palaute. (Jaakkola 2010, 118.)

Sisäisessä motivaatiossa toimintaan osallistutaan ensisijaisesti sen itsensä vuoksi. Toiminta tuottaa tekijälle iloa ja kokemuksia, jotka taas toimivat motiiveina tekemiselle. Ei ole mitään erityistä syytä motivaation synnylle. (Jaakkola 2010, 118.)

Jotta tietäisimme kumpaan kategoriaan nuorten esikuvat ja roolimallit pääosin kuuluvat, on tutkittava esikuvien syntymiseen ja luonteeseen liittyviä seikkoja sekä selvitettävä, mitä tapahtuu nuoren harrastukselle, kun esikuva lähtee.

Martela ja Jarenko toteavat sisäisen motivaation syntyvän esimerkiksi leikkiessä tai harrastuksessa. Ei ole mitään syytä lisätä tällaiseen sisäisen motivaation synnyttämään tekemiseen ulkoista

ohjausta, koska se voi pahimmassa tapauksessa viedä sisäisen motivaation tekemisestä pois. Sisäisen motivaation rakentumiseen liittyy myös innostuminen tekemisestä, jota ylläpitämällä päästään lähemmäksi itseohjautuvuutta. (Martela & Jarenko 2014, 15–16.)

Jaakkolan mukaan ulkoinen motivaatio voi olla tehokas kannustin lyhyellä aikavälillä, mutta ajan saatossa käyttäytymistä energisoiva vaikutus lakkaa ulkoisen motiivin poistuessa. Ulkoinen motivaatio on myös useissa tutkimuksissa selkeästi liitetty harrastuksen lopettamiseen, ei-optimaalisiin harjoittelustrategioihin ja toiminnassa koettuihin negatiivisiin tuntemuksiin. (Jaakkola 2010, 118–119.)

Frank Martela (2012, viitattu 9.3.2016) puhuu blogissaan siitä, että sisäinen motivaatio on erittäin olennainen osa luovaa työskentelyä ja yksi luovuutta vahvistavista taustatekijöistä. Esikuvan on pyrittävä lisäämään luottamusta oppijoihinsa, koska vain sillä tavalla voi saada itseohjautuneisuuden ja ongelmanratkaisun ilmapiiriin. Martelan mukaan luottamus synnyttää vastuuta ja johtajan (=ohjaajan) selkeä suunta sekä visio muodostavat siihen sitoutuneelle tekijälle tahtotilan päästä tavoitteeseen parhaalla mahdollisella keinolla.

Jaakkolan (2010, 119–120) mukaan sisäisen motivaation kulmakivet ovat autonomia, pätevyys ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus. Martela ja Jarenko (2014, 16) puhuvat näistä samoista perustekijöistä nimillä omaehtoisuus, kyvykkyys ja yhteisöllisyys. Alun perin nämä sisäisen motivaation peruspilarit liittyvät Deci & Ryanin (2000, 233–235) itseohjautuvuusteoriaan.

Autonomia on toimintaan liittyvää tunnetta siitä, että on voinut itse jotenkin vaikuttaa toimintaan kohdistuvaan päätöksentekoon (Jaakkola 2010, 119). Tanssiharrastuksessa näitä tilanteita ovat muun muassa ryhmän tavoitteiden läpikäyminen kauden alussa.

Pätevyys tarkoittaa sitä, että henkilö uskoo omien kykyjensä riittävyteen toiminnassa. Tanssimiseen näyttämöllä vaikuttaa tunne siitä, onko siinä omasta mielestään hyvä. Ohjaajan suunnitellut harjoitteet, joissa tanssija pärjää omalla taitotasollaan, lisäävät pätevyyden tunnetta. Toisaalta on varsin tärkeää pitää motivaatio yllä myös tarjoamalla tanssijoille pitkänajan tavoitteita – esimerkiksi sellaisia harjoitteita, joissa ei heti onnistu, mutta on mahdollista pärjätä harjoittelun kautta.

Sosiaalinen yhteenkuuluvuus tarkoittaa sitä, että oppija tuntee kuuluvansa ryhmään yhtenä kiinteänä osana. Tanssissa ollaan läheisessä kontaktissa muiden kanssa ja otetaan vastuuta omasta

ja toisen hyvinvoinnista sekä turvallisuudesta. Tanssin luonteeseen kuuluu kehollisen empatioiden kyky jokaisella tanssijalla, ja esimerkiksi tämä lisää sosiaalista yhteenkuuluvuutta ryhmässä.

3 TULOKSET

Tässä osiossa esitellään tutkimusmenetelmä, tutkimukseen osallistuvat tanssin harrastajat ja tulokset. Tulokset on jaoteltu teemoihin ja analysoitu nostaten esiin tutkimuksen kannalta tärkeitä yhteyksiä sekä yksityiskohtia. Jokaisen teemaluvun lopussa on lyhyt yhteenveto kyseisen teeman pääajatuksista.

3.1 Tutkimusmenetelmä ja tutkimukseen osallistuvat

Valitsin kyselyn tutkimusmenetelmäksi, koska halusin tietää, mitä nuoret itse ajattelevat esikuvista ja niiden vaikutuksista omaan harrastukseen. Halusin tehdä kyselystä helpon ja nopean täyttää, jotta saisin paljon ja luotettavia tuloksia. Onnistuin tavoitteessani tehdä helppo kysely, sillä vastaajista 95 % kertoi kyselyn olleen joko helppo tai kohtalainen (kysymys 11). Tutkimuskysymykseni oppinnytetyössäni on: Miten esikuvat vaikuttavat nuoren tanssiharrastuksen jatkumiseen?

Kyselyssä (liite 1) jaoin kysymykset kolmeen osaan: 1–5 käsittelivät nuoren taustatietoja ja harrastukseen vaikuttavia asioita ja kysymykset 6–10 oli tarkoitettu heille, joilla oli esikuva tanssiharrastuksessa. Viimeinen kysymys oli välitön palaute itse kyselystä.

Kyselyn vastauksien analysoimiseen käytin teemoittelua, joka on laadullisen analyysin menetelmä, jossa tutkimusaineistosta nostetaan esiin keskeisiä aihepiirejä ja kerätään ne yhteen (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, viitattu 19.3.2016). Kyselyni otos oli verrattain pieni, joten määrällinen analyysi ei olisi kovin luotettavaa. Jaoin tulokset kolmen teeman alle, jotka ovat esikuvan vaikutus nuorten tanssiharrastuksen jatkumiseen, esikuvan ominaisuudet ja esikuvien elinkaari.

Valitsin kyselyyn osallistuvat nuoret sillä perusteella, että he ovat tanssineet nuorisoseurassa monia vuosia ja uskoin heiltä löytyvän harrastuksen tuomia esikuvia. Laitoin noin 50 nuorelle sähköpostilla linkin, joka vei kyselyyn. Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 27 nuorta.

Vastaajien ikäjakauma oli 12–29, jossa pitää ottaa huomioon, että 29-vuotias oli erikoistapaus. Tämä vastaaja sai vastauspyynnön vahingossa, mutta on kuitenkin tanssin harrastaja ja halusin ottaa hänet mukaan analyysiin, sillä laadullisen tutkimuksen kannalta hän ei erottautunut muista nuorista paljoakaan. Muuten vanhin vastaaja oli 22-vuotias.

Kaikki vastaajat olivat harrastaneet tanssia yli neljä vuotta ja yli puolet oli harrastanut 7 vuotta tai enemmän. Ottaen huomioon vastaajien iän ovat monet aloittaneet tanssin jo todella nuorella iällä.

3.2 Esikuvan vaikutus nuorten tanssiharrastuksen jatkumiseen

Tanssin merkitys vastaajille (kysymys 3) pystyttiin määrittämään hyvin selkeästi. Kaksi jätti vastamatta tähän kysymykseen. Vastauksissa nousivat esille kaverit ja ryhmähenki sekä itse ryhmän arvo. 18 nuorta 25:stä mainitsi jonkin näistä. Loput mainitut merkitykset muodostuivat tasaisesti jakaantuen liikunta/kuntotekijöihin sekä taitojen kehittämiseen. Myös esiintyminen, matkustaminen, itseilmaisu ja itsensä toteuttaminen mainittiin muutamissa vastauksissa.

Nuorelle ryhmän ja yhteisön tuomat sosiaaliset suhteet ovat yksittäisten henkilöiden vaikutusta merkityksellisempiä tanssissa. Tulosten kannalta on huomioitava, että vastaajat ovat kansantanssin harrastajia ja siihen liittyy läheisesti ryhmänä tekeminen sekä yhteisöllisyys.

Tanssiharrastuksen jatkumiseen vaikuttavat tekijät (kysymys 4) jatkoivat samaa linjaa edellisen kysymyksen kanssa, ja on mahdollista, että osa vastaajista on käyttänyt peräkkäisiä kysymyksiä hyväkseen miettiessään vastauksia. Tämä oli mahdollista, koska nämä kysymykset olivat nähtävissä yhtä aikaa. Yhdellekään vastaajista esikuvat eivät olleet vaikuttaneet harrastuksen jatkumiseen millään tavalla, vaikka vaihtoehtoja saikin valita useita.

Suurimmalla osalla vastaajista oli edes jonkinlainen esikuva tanssiharrastuksessa. Tässä kysymyksessä oli vastausvaihtoehtona, että nuorella on esikuva, ei ole esikuvaa tai on ehkä esikuva. Näistä jälkimmäisin sai eniten kannatusta. Lähes 50 % vastaajista valitsi tämän vaihtoehdon, mikä merkitsee esikuvan vaikutuspiirissä olemisen olevan nuorelle epäselvä. Neljä vastaajista laittoi, etteivät omaa esikuvaa ja heidän osaltaan kysely siirtyi suoraan viimeiseen kysymykseen.

Kysymyksessä 7 (joka käsitteli esikuvan roolia) olisi voinut tarkentaa, että kyse oli tanssin esikuvista. Tämä ei välttämättä auennut kaikille vastaajille, sillä perheenjäsen/sukulainen tai julkisuuden henkilö oli valittu esikuvan rooliksi kymmenellä 22 vastaajasta. Yleisin esikuvan rooli oli toinen tanssija ja tanssinopettaja.

”Teen enemmän töitä haluaamini asioita varten.” kertoi 14-vuotias nuori.

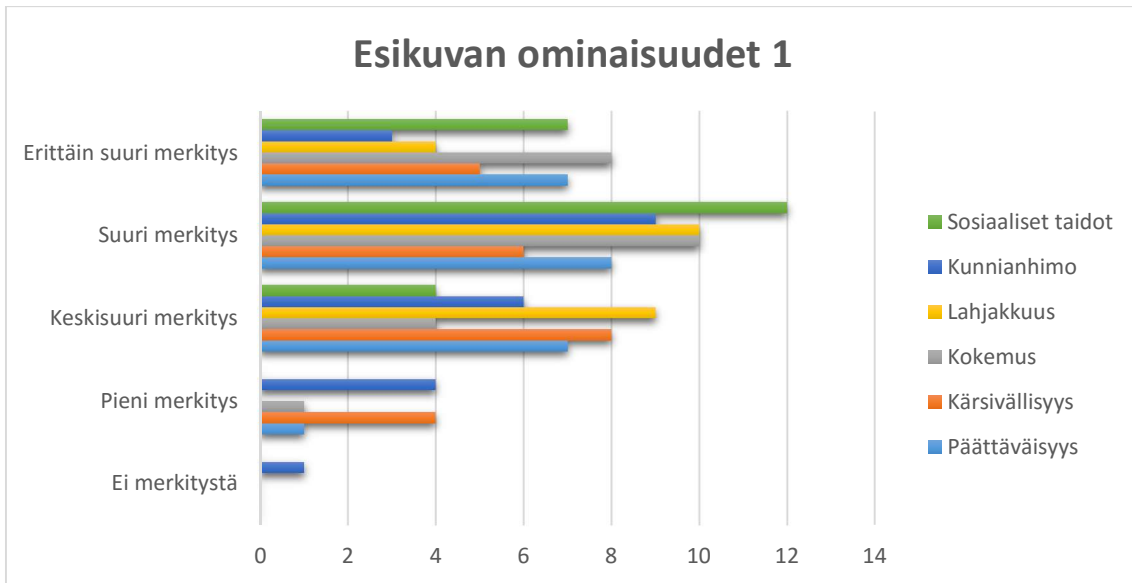
Ylläolevan nuoren kommentti esikuvan vaikutuksesta herätti kiinnostukseni, sillä siinä näytetään puhuvan Martelan kertomasta tahtotilasta. Esikuva voi siis saada nuoressa aikaan itseohjautuvuutta ja herättää innostuksen sekä näin ollen ylläpitää sisäistä motivaatiota. Kun sisäistä motivaatiota pidetään yllä, voi esikuvan vaikutuksen nähdä itsekin, kuten alla huomataan.

”Uskon, että esikuvani ovat vaikuttaneet siihen millainen tanssija ja esiintyjä olen tänä päivänä.” kertoi 18-vuotias nuori.

Nuoret eivät itse näe esikuvan vaikutusta harrastukseen ainakaan suoran kysymyksen perusteella. Tutkimukseni on kuitenkin osoittanut esikuvalla olevan vaikutusta nuoren sisäiseen motivaatioon ja arvotietoisuuteen sekä moraaliseen päätäntäkykyyn, joista sisäinen motivaatio liittyy läheisimmin harrastuksessa jatkamiseen.

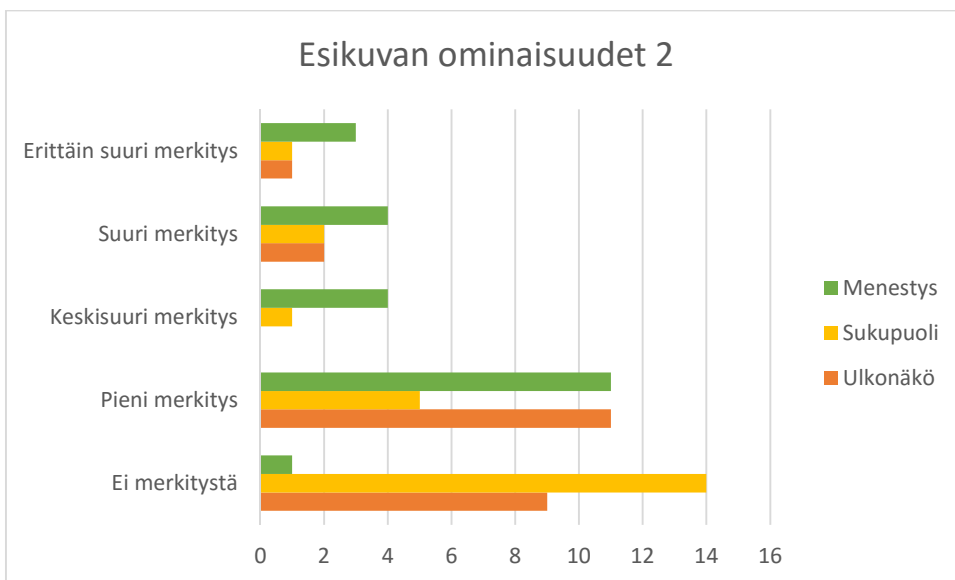
3.3 Esikuvan ominaisuudet

Kyselyn huomionarvoisimmat vastaukset tulivat kysyttäessä esikuvan ominaisuuksia (kuvio 4). Tuloksissa kävi ilmi, että nuorille sosiaaliset taidot olivat esikuvan tärkein ominaisuus. Seuraavaksi tulivat kokemus ja päättäväisyys ja viimeisenä sukupuoli ja ulkonäkö.

KUVIO 4. Eniten kannatusta saaneet ominaisuudet.

Kuviosta 4 huomataan, että esikuvan käsite on nuorelle hyvin ihanteellinen ja esikuvan oletetaan olevan taidollisesti hyvin pätevä. Esikuvan ei oleteta olevan tiettyä sukupuolta tai hänen ulkonäönsä ei aseteta vaatimuksia, kuten voimme nähdä kuviosta 5. Menestyksellä saattaa olla jotain merkitystä, mutta muut ominaisuudet ovat tärkeämpiä.

KUVIO 5. Vähiten kannatusta saaneet ominaisuudet.

Kyselyn vastauksissa kävi ilmi, että vaikka esikuvan käsite ei ole nuorille niin helppo määrittää ja vaikka se sekoittuikin usein esikuvan taitoihin ja määriteltäviin arvoihin, niin esikuvallisuudella on

silti merkityksensä. Nuorella on selkeästi joku, jota katsoo ylöspäin, ja monia asioita on helppo sanallistaa sen ympärille esimerkiksi ominaisuudet.

3.4 Esikuvien elinkaari

Vastauksissa kysymykseen esikuvan synnystä oli paljon vaihtelevuutta. Joko esikuva oli huomattu alusta alkaen tai vasta viime vuosina. Mielenkiintoista oli huomata, että joillekin vastaajista esikuva oli yksi syy, minkä takia aloitettiin harrastus, koska kansantanssin kentällä ei ole havaittavissa juurikaan esikuvalliseen asemaan pyrkiviä tanssiryhmiä. Näkyvissä olevia ammattilaisten ryhmiä tällä hetkellä ovat Tanssiteatterit Hämy, Tsuumi, Rimpparemmi ja Väkevä kollektiivi (Mäkelin 2016).

Mielenkiintoinen vastaus tuli yhdeltä nuorelta esikuvan huomaamishetkeen:

”Tämän kyselyn aikana, aloin miettimään taaksepäin ja olen kyllä pitänyt muutamaa ihmistä ’esikuvina’ ja ottanut heiltä vaikutteita harrastukseen.”

On myös huomattava, että nuori käytti lainausmerkkejä esikuva-sanana kanssa. Nuorelle ei näytä olevan tärkeää tunnistaa ainakaan aluksi, kuka hänellä on esikuvana, sillä harrastuksen tuomat muut hyödyt ovat merkityksellisempiä. Kun tanssimiselle ja ryhmälle muodostuu vakavampia sekä haastavampia tavoitteita, on esikuvan tunnistaminen ajankohtaisempaa, kuten yksi nuorista ilmaisi, kun kysyin milloin huomasit sinulla olevan esikuva:

”Mitä tietoisemmaksi ja tavoitteellisemmaksi harrastus eteni”

Esikuvan vaikutteita tunnistettiin, mutta kahdeksan vastaajista ohitti kysymyksen. Omitut asiat olivat sekä pitkän ajan tavoitteita (kunnianhimo, sitoutuneisuus, motivaatio jne.) että lyhyen ajan arvoja (”elä hetkessä”, heittäytyminen), mutta myös tanssitekniisiä suorituksia, kuten tanssityyliin toisistaan erottaminen, tarkat ja terävät tanssiaskeleet sekä esiintyminen.

Tanssiharrastuksen merkitys (kysymys 3) verrattuna esikuvan vaikutteisiin (kysymys 9) muodostaa mielenkiintoisia tuloksia nuorien omista mielipiteistä, että mitä esikuvalta on omaksuttu harrastukseen. Rinnakkaisia vastauksia tuli esimerkiksi esiintymisen ja tanssissa kehittymisen saralla. Tanssitekniikassa esimerkiksi tanssityylit esiintyivät molemmissa vastauksissa. Myös itseilmaisu mainittiin tanssin yhtenä merkityksenä, ja tähän vastaparina esikuvan vaikutuksista nostaisin esiin tanssiin heittäytymisen. Tanssin merkityksissä korostuneet ryhmähenki ja kaverien tärkeys eivät näkyneet yhtä selkeästi esikuvan vaikutuksissa.

Monien ei ole tarvinnut koskaan luopua esikuvastaan ja vain muutamassa tapauksessa näin oli käynyt. Parissa vastauksessa syy oli esikuvassa ja lopuissa itse harrastuksessa. Esikuvasta luopuminen esikuvan takia tapahtui vasta, kun esikuva teki jotakin loukkaavaa, kuten muutama nuori ilmaisi:

"[Esikuva] lopetti tanssimisen ja teki valintoja joita en hyväksynyt."

"Hän osoittautui erilaiseksi ihmiseksi kuin olin luullut ja hän kohteli minua huonosti."

Näitä kahta vastaajaa yhdisti myös se, että molemmilla esikuva oli tunnistettu harrastuksen alusta asti. Tämä on merkittävää, jos oletetaan, että liian aikaisin tunnistetut esikuvat liittyvät esikuvasta luopumiseen myöhemmin harrastuksessa.

Esikuville ei pystytty määrittämään selkeää syntyhetkeä, vaan esikuvan muodostuminen vaihtelee henkilöiden välillä ja tapauskohtaisesti. Esikuva vaikuttaa nuoren elämässä niin pitkään kunnes se muuttuu, vaihtuu tai siitä luovutaan, mikä on harvinaista. Esikuvat näyttävät vaikuttavan nuorten perimmäisiin syihin harrastaa tanssia.

4 YHTEENVETO

Tässä luvussa käsittelen tuloksia teoreettisen viitekehysten pohjalta. Päätelmissä keskityn tutkimuskysymyksen ratkaisemiseen ja kokoan teoriaosion pääasiat yhteen. Näistä muodostan tutkimukseni päätelmät ja yhteenvedot. Pohdinnassa tuon esille oman suhteeni tutkittaviin sekä heidän edustamaansa yhteisöön ja esittelen mahdolliset jatkotutkimuksen aiheet.

4.1 Päätelmät

Tutkimukseni ydin oli saada vastaus nuoren harrastuksen jatkumiseen vaikuttavista tekijöistä. Kyselyni mukaan nuoret eivät suoraan sano esikuvan vaikuttavan harrastuksen jatkumiseen, mutta tunnistavat esikuvan vaikutuksen harrastuksessa. Esikuva vaikuttaa persoonansa kautta nuoren arvotietoisuuteen, kuten Ylivainio ja Puolimatka kirjoittivat. Esikuvalta saadut vaikutteet ovat jäävuoren huippuna konkreettisia asioita, mutta pääosin ne ovat äänettömiä ja koettuja asioita eli vastaavat Polanyin kehittämää hiljaisen tiedon käsitettä. Tanssiharrastuksessa on paljon hiljaista tietoa, mikä näkyi kyselyni tuloksissa nuorten kertoessa esikuvan vaikutuksista. Osa nuorista totesi esikuvan vaikuttaneen harrastukseensa mutta ei kertonut konkreettisesti, millä tavalla.

Esikuvan ominaisuudet olivat kyselyni mukaan luonteeltaan hyvin ihanteellisia, mutta ulkoisilla ominaisuuksilla oli sisäisiin arvoihin verrattuna selkeästi vähemmän merkitystä. Teoreettisen viitekehysteni perusteella oli selkeää, että esikuvan tärkein ominaisuus on persoonallisuus, sillä esikuvallisen aseman syntyminen ja vaikutus perustuvat siihen. Kyselyni tuloksissa eivät korostuneet esikuvan persoonallisuuden vaikuttavat asiat, vaikka osa kysymyksistä aihetta sivusikin. Ylivainion mukaan esikuvan toimintaan voivat kuulua myös vähäisemmät vaikuttamisen tavat: esimerkiksi, jäljittelysuhte ja johtaja. Puolimatka tarkentaa nuorelle olevan parempi arvojen kehittämisen kanalta, että mahdollisen esikuvan asemassa oleva henkilö myös käyttäisi valtaansa kasvatuksellisesti. Pahimmassa tapauksessa huonot arvot esikuvalla ovat vahingollisia nuoren arvojen kehitykselle. Tuloksissa esikuva oli nuoren elämässä pysyvä vaikuttaja, mutta joissain tapauksissa sen arvo oli joko vähentynyt tai esikuvasta oli jouduttu luopumaan.

Kehittelemäni tutkimushypoteesi hiljaisesta vaikuttajasta vastasi saatuihin tuloksiin niukasti, mitä olisi voinut auttaa kysymyksien asettelulla ja lisäkysymyksillä. Nuorella on yleensä montakin esikuvaa, joista osa on tiedostettuja ja osa tiedostamattomia. Tämä ei suoraan näkynyt vastauksissa mutta vahvoja viitteitä siitä näkyi vastauksissa. Koska vastaajat ja heidän harrastusympäristönsä olivat minulle tuttuja, saattaa tulkintaani vaikuttaa hiljaisen vaikuttajan kohdalla myös oma kokemukseni aiheesta. Esikuvan ja hiljaisen vaikuttajan välisen eron voisi nähdä vertaamalla sitä Linnunradan näkyvään ja näkymättömään aineeseen eli materiaan. Nykytutkimuksen mukaan on todistettu, että maailmankaikkeutemme galakseja pitää koossa vielä tuntematon pimeä aine. Vielä ei tiedetä, mitä tuo aine pitää sisällään tai miltä se näyttää, mutta erilaiset mittaukset osoittavat sen olemassaolon. Esikuvat olisivat siis näkyvää materiaa, esimerkiksi tähtiä, tähtisumuja, pulsareita ja eksoplaneettoja. Hiljaiset vaikuttajat taas olisivat pimeää ainetta pitämässä Linnunrataa kassassa ja pyörimässä akselinsa ympäri. Taustalla on kuitenkin se fakta, ettei hiljaisen vaikuttajan roolissa olevia katsella kaukoputkella eikä niiden kuvia ripusteta seinille.

Kyselyssä sain selville, että tunnustettu esikuva on lähtökohtaisesti nuorelle hyvin tärkeä asia, vaikka sen syntymisen syytä tai ajankohtaa ei pystyittäisi määrittelemään. Esikuvan oletetaan olevan parempi ominaisuuksiltaan monessa suhteessa, mutta jotta esikuva voisi pysyä harrastuksen jatkumiseen innoittavana tekijänä, on esikuvankin muututtava ja kehityttävä koko ajan. Tämä voisi tapahtua keskittymällä sisäisen motivaation kulmakiviin: autonomiaan, pätevyyyteen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen. Martela ja Jaakkola puhuivat sisäisen motivaation tärkeydestä harrastuksessa ja parhaimmassa tapauksessa esikuvan sekä samaistujan on mahdollista muodostaa toiminnallaan sisäisen motivaation neliö (kuvio 3).

Kognitiivisen oppipoikamallin oppimisen vaiheet olisi hyvä keino ammattilaisesikuvulle ja kasvattajalle saada harrastaja pitämään yllä sisäistä motivaatiotaan toiminnassa. Tämä sisältää tietenkin vaatimuksen kasvattajan omasta sisäisestä motivaatiosta sekä ammattilaisuudesta. Kognitiivisen oppipoikamallin oppimisvaiheita olisi mahdollista käyttää tanssinopetuksessa, koska periaatteessa kaikki vaiheet ovat muokattavissa sosiaalisen ryhmäopetustilanteeseen. Ainoastaan henkilökohtainen palautteenanto asiantuntijalta oppijalle jää luonnollisesti ryhmäopetuksessa vähemmälle.

4.2 Pohdinta

Tutkittavat ja varsinkin heidän edustamaansa tanssiseura ovat hyvin läheisiä minulle, koska edustan kyseistä seuraa itse tällä hetkellä ja olen alun perin siitä lähtöisin. On myös hyvin mahdollista, että useat vastaajista näkevät minut esikuvallisessa asemassa. Tämän vuoksi monet kyselyn vastauksista ovat tuntuneet henkilökohtaisilta sekä samaistuttavilta. On myös otettava huomioon, että tällä on voinut olla jotakin vaikutusta tutkimuksen luotettavuuteen, vaikka aiheeni on ollut pysyä mahdollisimman objektiivisena tutkimuksen aikana.

Jatkotutkimusta voisi tehdä esikuvan näkökulman esiintuomiseksi esimerkiksi haastatteleamalla esikuvan asemassa olevia ja mahdollisesti hiljaisen vaikuttajan roolissa olevia. Se valottaisi useita nuorten tässä tutkimuksessa esiintuomia ajatuksia, ja jatkotutkimuksessa voisi syvemmin keskittyä siihen, miten esikuva voisi toiminnallaan vaikuttaa nuoren tanssiharrastukseen positiivisesti.

Julkisuuden henkilö, kotiseuran tanssiopettaja tai isovelji – nuorilla tulee aina olemaan esikuvia. Kaikki kodin ulkopuoliset vaikuttajat (kasvattajat, esikuvat) ovat vaihtoehtoja kodin mallille. Ne joko vahvistavat kodista tulevia arvoja ja käyttäytymismalleja tai ovat niitä vastaan, mutta kuitenkin auttavat kehittämään omanarvontuntemuksia sekä avaamaan nuoren maailmankuvaa.

LÄHTEET

Ahlman, E. 1939. Kulttuurin perustekijöitä: Kulttuurifilosofisia tarkasteluja. Jyväskylä: Gummerus.

Ahlman, E. 1953. Ihmisen probleemi. Porvoo: WSOY.

Deci E. & Ryan R. The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. Psychological Inquiry Vol. 11, No. 4, 227–268. Viitattu 20.3.2016, <http://users.ugent.be/~wbeyers/scripties2012/artikels/The-what-and-why-of-goal-pursuits.pdf>.

Hakulinen, J. 2010. Mestari, kisälli, oppipoika – Hiljainen tieto vallankäytön välineenä. Viitattu 14.3.2016, <http://ethesis.siba.fi/files/nbnfife201009012384.pdf>.

Helakorpi, S. 1997. Asiantuntijuutta oppimassa. Porvoo: WSOY.

Helakorpi, 1999. Asiantuntijuus ja sen kehittäminen. Opettajakorkeakoulun julkaisuja D:119 Hämeenlinna.

Hellström, M. 2008. Sata sanaa opetuksesta - Keskeisten käsitteiden käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Jaakkola, T. 2010. Liikuntataitojen oppiminen ja taitoharjoittelu. Juva: Bookwell Oy.

Koivunen, H. 2000. Hiljainen tieto. Keuruu: Otava.

Martela, F. 2012. Työn murros ja sisäinen motivaatio – eli miten lahjakkaimmat nuoret rekrytoidaan ja eläkepommi ratkaistaan? Blogi. Viitattu 9.3.2016, <http://frankmartela.fi/2012/11/tyon-murros-ja-sisainen-motivaatio-eli-miten-lahjakkaimmat-nuoret-rekrytoidaan-ja-elakepommi-ratkaistaan-2/>.

Martela, F & Jarenko, K. 2014. Sisäinen motivaatio - Tulevaisuuden työssä tuottavuus ja innostus kohtaavat. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 3/2014 Helsinki. Viitattu 24.3.2016, <https://filosofianakatemia.fi/tiedostot/sisainen-motivaatio.pdf>.

Mykrä, T. 2013. Hiljaisen tiedon siirtämisen prosessi mentoroinnissa – näkökulmana kognitiivinen oppipoikamalli. Lappeenrannan teknillinen yliopisto. Kauppätieteellinen tiedekunta. Pro gradu –tutkielma. Viitattu 24.3.2016, http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/90090/Gradu_tarja_mykra.pdf?sequence=2.

Mäkelin, H. 2016. Horiskojen harrastus. Kouvolan sanomat.

Polanyi, M. 1966. The Tacit Dimension. New York: Doubleday & Company Inc.

Puolimatka, T. 2010. Kasvatuksen mahdollisuudet ja rajat. Minuuden rakentamisen filosofia. Helsinki: Kustannus oy Uusi tie

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Viitattu 19.3.2016, <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>.

Uusikylä, K & Atjonen, P. 2000. Didaktiikan perusteet. Helsinki: WSOY

Ylivainio, J. 2004. Elät niin kuin opetat. Opettaja eettisenä esikuvana ja moraalisen auktoriteettina arvojen murroksessa. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 24.3.2016, <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/10319/G0000660.pdf?sequence=1>.

Tähdellä (*) merkityt kysymykset olivat pakollisia.

Esikuvat

1. Minkä ikäinen olet?

2. Kauanko olet harrastanut tanssia? *

- 0-3 vuotta
- 4-6 vuotta
- 7-10 vuotta
- 10 tai enemmän

3. Miksi harrastat tanssia?

4. Kun viimeksi mietit, että haluatko jatkaa tanssiharrastusta syksyllä, mitkä seuraavista vaikuttivat p

Voit valita useampia

- Tanssitaitojen kehittäminen
- Kaverit
- Liikunnalliset hyödyt

- Esikuvat
- Jokin muu, mikä?

5. Onko sinulla esikuvia tanssiharrastuksessa? *

- On
- Ehkä
- Ei

6. Milloin huomasit että sinulla on esikuva?

7. Mieti itsellesi tärkeää esikuvaa. Onko hän:

Voit valita useampia

- Toinen tanssija
- Julkisuuden henkilö
- Perheenjäsen/sukulainen
- Tanssinopettaja
- Muu taidealan henkilö
- Jokin muu mikä?

8. Kun mietit omaa esikuvaasi, kuinka tärkeänä pidät seuraavia ominaisuuksia?

	Ei mer- kitystä	Pieni merkitys	Keskisuuri merkitys	Suuri merkitys
Päätäväisyys	☐	☐	☐	☐
Ulkonäkö	☐	☐	☐	☐

Lahjakkuus	☐	☐	☐	☐
Sosiaaliset taidot	☐	☐	☐	☐
Kärsivällisyys	☐	☐	☐	☐
Menestys	☐	☐	☐	☐
Sukupuoli	☐	☐	☐	☐
Kunnianhimo	☐	☐	☐	☐
Kokemus	☐	☐	☐	☐
Jokin muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐

9. Millaisia vaikutteita olet ottanut esikuvaltasi?

10. Oletko joskus luopunut/joutunut luopumaan esikuvastasi?

Olen, mitä tapahtui?

En

11. Oliko kysely sinusta: *

Helppo

Kohtalainen

Vaikea?